

CZU 339.922(478):061.1EU

<https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.15>

AVANTAJELE ECONOMICE ALE INTEGRĂRII EUROPENE A REPUBLICII MOLDOVA

DUHLICHER Grigore,

Doctor în științe economice, lector universitar,
Universitatea de Studii Europene din Moldova
<https://orcid.org/0000-0002-1159-0830>

BURBULEA Rodica,

Doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea Tehnică din Moldova
<https://orcid.org/0000-0003-4462-6534>

REZUMAT

Comunitatea mondială contemporană este bulversată de multiple fenomene cu caracter destabilizator, circumstanțe în care tot mai des se manifestă tendințe integraționiste, bazate pe relații reciproc avantajoase, între state suverane, construite pe principiile dreptului internațional, pentru progresul fiecărei națiuni.

Republica Moldova este un stat cu aspirații europene profunde, respectiv vectorul de integrare europeană reprezintă un obiectiv de bază al strategiei de guvernare națională la etapa actuală, fiind considerat ca o posibilitate de dezvoltare economică și democratizare a societății. Mai mulți decât atât, Pe data de 20 octombrie 2024, cetățenii Republicii Moldova sunt invitați la referendum constituțional, unde vor răspunde la întrebarea „Susțineți modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”

Studierea evoluției și oportunităților și perspectivelor relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană este un subiect important din perspectiva abordării strategice a consolidării economico-sociale a țării. Avantajele procesului de integrare europeană sunt multiple, iar valorificarea acestora reprezintă o soluție optimală pentru dezvoltarea Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: integrare economică, integrare europeană, avantaje economice.

THE ECONOMIC ADVANTAGES OF EUROPEAN INTEGRATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

DUHLICHER Grigore,

PhD in Economics, University lecturer,
University of European Studies of Moldova
<https://orcid.org/0000-0002-1159-0830>

BURBULEA Rodica,

PhD of economics, associate professor,
Technical University of Moldova

SUMMARY

The contemporary world community is troubled by multiple phenomena of a destabilizing nature, circumstances in which integrationist tendencies are increasingly manifested, based on mutually beneficial relations, between sovereign states, built on the principles of international law, for the progress of each nation.

The Republic of Moldova is a state with deep European aspirations, namely the vector of European integration represents a basic objective of the national governance strategy at the current stage, being considered as a possibility for economic development and democratization of society. Moreover, on October 20, 2024, the citizens of the Republic of Moldova are invited to a constitutional referendum, where they will answer the question "Do you support the amendment of the Constitution with a view to the accession of the Republic of Moldova to the European Union?"

Studying the evolution and opportunities and perspectives of the relations between the Republic of Moldova and the European Union is an important topic from the perspective of the strategic approach to the economic and social consolidation of the country. The advantages of the European integration process are multiple, and their exploitation represents an optimal solution for the development of the Republic of Moldova.

Key words: economic integration, European integration, economic advantages.

Introducere. Din momentul declarării independenței Republicii Moldova, la 27 august 1991, a demarat și procesul de stabilire a relațiilor sale cu alte state, inclusiv cu Uniunea Europeană. Comisia Europeană, în noul context geo-politic stabilit în Europa Centrală și de Est, a inițiat relații cu noile state, care provin din fostul spațiu socialist.

Schimbarea peisajului politic european, după căderea regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est, a condus la un proces de regândire a structurii Comunității Europene, în direcția creării unei uniuni politice și a uniunii economice și monetare. La 7 februarie 1992, este semnat Tratatul privind Uniunea Europeană la Maastricht. Acesta constituie o adevărată piatră de temelie a UE, stabilind reguli clare pentru viitoarea monedă unică și pentru politica externă și de securitate, precum și pentru o cooperare mai strânsă în domeniul justiției și afacerilor interne. Conform tratatului, fosta denumire de „Comunitate Europeană” este înlocuită, în mod oficial, cu cea de „Uniune Europeană” [1].

Rezultate și discuții. Pe întreg parcursul de consolidare a statalității sale, din momentul adoptării Declarației de independență și până în astăzi, Republica Moldova a manifestat un interes constant pentru procesul de integrare europeană, fapt demonstrat prin semnarea și punere în acțiune a Acordului de Parteneriat și Cooperare, a Planului de Acțiuni Uniunea Europeană-Moldova, a Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, prin obținerea statutului de țară candidată, deschiderea negocierilor de aderare, etc.

Un pas politic important a fost obținerea statutului de țară candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană. Prin aceasta Republica Moldova își sporește independența economică, securitatea energetică, accesul la o piață internațională extinsă pentru producătorii moldoveni, atractivitatea pentru investitori străini, accesul la asistență și sprijin pentru realizarea reformelor necesare pentru aderarea la Uniunea Europeană [2].

În această ordine de idei, analiza avantajelor și oportunităților integrării europene a Republicii Moldova, prin evidențierea principalelor beneficii și perspective poate motiva suplimentar societatea moldovenească în vederea susținerii mai hotărâte a acestor procese.

Efectele pozitive ale proceselor de integrare europeană sunt multiple și creează premise pentru

dezvoltarea durabilă a țărilor slab dezvoltate din Europa centrală și estică în trei domenii:

- capacitatea instituțională;
- dezvoltarea economică;
- politica de coeziune.

Reorientarea țărilor ex-socialiste către UE este logică, deoarece destrămarea sistemului bine structurat după anii 90 a plasat aceste țări în condiții de vid – fără legături la Vest și la Est, competitivitate slabă, lipsa produselor, materialelor și tehnologiilor performante, lipsa piețelor de desfacere, lipsa investițiilor străine directe pentru modernizare etc. [3].

Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană oferă posibilitatea de a valorifica o serie de avantaje semnificative, cu efecte economice directe și indirecte, inclusiv:

1. Acces la piața comună a Uniunii Europene. Republica Moldova ar putea beneficia de acces liber la una dintre cele mai mari piețe din lume, ceea ce ar stimula exporturile și creșterea economică. Aceasta ar facilita circulația bunurilor și serviciilor fără taxe vamale și ar atrage investiții străine directe.

Accesul Republicii Moldova la piața comună a Uniunii Europene aduce o serie de oportunități economice esențiale care pot stimula dezvoltarea țării. Piața comună a Uniunii Europene este una dintre cele mai mari și mai prospere din lume, reunind peste 500 de milioane de consumatori.

Prin Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA), semnat în 2014 în cadrul Acordului de Asociere cu UE, Republica Moldova beneficiază de acces preferențial la piața europeană. Aceasta înseamnă eliminarea sau reducerea taxelor vamale pentru multe produse moldovenești, în special pentru cele agricole, care constituie o parte semnificativă a exporturilor țării. Astfel, producătorii moldoveni pot exporta bunuri precum fructe, legume, vinuri și textile pe piața UE fără a fi împovărați de bariere tarifare.

Republica Moldova este situată între două piețe mari: Uniunea Europeană, care absoarbe mai mult de jumătate din exporturile Moldovei și Federația Rusă. În structura exporturilor pe grupe de țări, sau înregistrat schimbări importante, și anume: relansarea exporturilor pe piața Uniunii Europene și, respectiv, diminuarea exporturilor pe piața CSI și o majorare nesemnificativă la capitolul

alte țări [4].

Tabelul 1. Exporturile Republicii Moldova, structurate pe țări și grupe de țări, mii dolari SUA

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Total	2424972,03	2706173,30	2779164,47	2467106,08	3144504,54	4332145,12	4048604,91
Tarile CSI	462820,45	415922,25	434949,51	376962,60	466207,47	1043042,14	897005,13
Federația Rusa	254534,82	218571,10	249858,71	216833,64	276067,08	190090,61	144123,22
Ucraina	65524,03	80275,94	80160,15	69480,89	92766,58	720033,45	595408,06
Tarile Uniunii Europene	1596839,60	1861863,96	1830548,39	1640367,53	1919531,97	2537508,51	2646659,65

Sursa: <https://statbank.statistica.md/> [5]

UE a devenit principalul partener comercial al RM, cu aproximativ 65% din exporturile moldovenești din anul 2023 îndreptându-se către această piață. Acest lucru ajută la diversificarea piețelor de desfacere și la reducerea dependenței de piețele tradiționale, precum cea din Rusia, care poate fi volatilă din punct de vedere politic și economic.

Pentru a accesa piața UE, producătorii moldoveni trebuie să respecte standardele europene de calitate, sănătate și siguranță. Acest lucru stimulează modernizarea tehnologică și creșterea competitivității produselor moldovenești atât pe piața internă, cât și pe piețele internaționale.

Accesul la piața comună și îmbunătățirea climatului economic pot atrage investiții străine directe. Investitorii din UE sunt adesea interesați de regiuni cu acces facil la piața europeană, unde pot beneficia de condiții comerciale avantajoase. Aceste investiții pot aduce noi tehnologii, know-how și creare de locuri de muncă în RM.

Întreprinderile mici și mijlocii moldovenești pot beneficia de acces la o piață mult mai mare, ceea ce le permite să-și extindă afacerile și să-și crească veniturile. În plus, UE oferă fonduri și programe dedicate susținerii micilor afaceri, care pot fi accesate de firmele moldovenești pentru a-și dezvolta capacitățile și pentru a se adapta la cerințele pieței europene.

Integrarea în piața comună europeană stimulează modernizarea infrastructurii logistice și a sistemelor de transport, esențiale pentru facilitarea comerțului transfrontalier. În plus, creșterea comerțului electronic la nivel european oferă oportunități suplimentare pentru companiile moldovenești de a-și vinde produsele pe platforme online internaționale.

Prin creșterea exporturilor, atragerea investițiilor și modernizarea economiei, accesul la piața comună europeană poate contribui la creșterea Produsului Intern Brut și, implicit, la îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor moldoveni. O economie mai puternică și mai diversificată oferă oportunități mai bune de angajare și salarii mai mari.

Accesul Republicii Moldova la piața comună a UE reprezintă o oportunitate majoră de dezvoltare economică și integrare globală. Pe termen lung, acest acces poate transforma economia moldovenească, creând o bază solidă pentru creștere durabilă și îmbunătățirea calității vieții.

Republica Moldova ar beneficia de libertatea circulației capitalurilor, ceea ce ar facilita investițiile străine directe și ar stimula dezvoltarea sectorului financiar. Investitorii europeni ar putea investi mai ușor în Moldova, iar companiile moldovenești ar avea acces mai ușor la piețele financiare din UE pentru a atrage capital și a-și extinde afacerile.

Beneficii specifice acestor procese se rezumă la:

- Creșterea investițiilor străine directe. Accesul la o piață comună și libera circulație a capitalurilor ar stimula investițiile în Republica Moldova, în special în sectoare strategice precum infrastructura, energia și tehnologia;

- Acces la finanțare. Întreprinderile moldovenești ar putea accesa mai ușor credite și alte surse de finanțare din Europa pentru a se dezvolta și moderniza.

2. **Fonduri și sprijin financiar.** Republica Moldova poate accesa fonduri pentru dezvoltare regională prin diverse programe europene care vizează modernizarea infrastructurii, îmbunătățirea conectivității și reducerea disparităților economice între regiunile țării. Proiectele pot include construcția sau modernizarea drumurilor, căilor ferate, rețelelor de apă și canalizare, precum și investiții în energie și infrastructură digitală. Aceste fonduri ar putea contribui la reducerea disparităților economice existente între nivelul de dezvoltare a economiei naționale a Republicii Moldova și nivelul de dezvoltare economică a comunității europene.

3. **Reformarea instituțiilor și consolidarea democrației.** Aderarea la UE ar încuraja adoptarea de reforme politice, economice și judiciare, ceea ce ar putea duce la o guvernare mai transparentă, mai responsabilă și mai eficientă. Lupta împotriva corupției ar deveni o prioritate, sub presiunea standardelor europene.

4. **Îmbunătățirea standardului de viață.** Creșterea economică, sprijinul financiar și implementarea de reforme ar putea îmbunătăți standardul de viață al cetățenilor moldoveni, oferind acces la educație de calitate, servicii medicale mai bune și oportunități economice.

5. **Mobilitate și libertate de circulație.** O eventuală aderare la UE ar facilita libera circulație a cetățenilor moldoveni în statele membre ale Uniunii, ceea ce ar deschide noi oportunități de muncă, educație și călătorii.

Libertatea de circulație ar oferi cetățenilor moldoveni posibilitatea de a accesa piața muncii europene, unde există cerere pentru muncitori în diverse sectoare economice, precum construcții, sănătate, IT și

agricultură. Acest lucru ar putea duce la:

- Reducerea șomajului în RM - migrarea forței de muncă în alte state europene ar putea contribui la reducerea șomajului în Republica Moldova și la creșterea remitențelor trimise acasă, care susțin economia locală;

- Creșterea nivelului de trai - muncitorii moldoveni care obțin venituri mai mari în străinătate vor putea contribui la îmbunătățirea nivelului de trai atât pentru familiile lor, cât și pentru comunitățile din care provin.

Aderarea Republicii Moldova la UE ar facilita libera circulație a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor, deschizând oportunități importante pentru cetățeni și pentru economia națională. Aceasta ar contribui la creșterea nivelului de trai, la stimularea investițiilor și la modernizarea economiei, apropiind RM de standardele europene și creând o bază solidă pentru dezvoltarea viitoare.

6. Stabilitate politică și securitate. Integrarea în UE ar oferi Republica Moldova acces la mecanismele de securitate și cooperare europeană, contribuind la creșterea stabilității în regiune. Aderarea ar putea întări relațiile externe și reduce riscurile geopolitice.

7. Dezvoltarea infrastructurii și modernizarea economică. Integrarea în comunitatea și piața comună a UE necesită alinierea economiei Republicii Moldova la normele și standardele europene, ceea ce ar încuraja o serie de reforme economice esențiale:

- Îmbunătățirea climatului de afaceri - simplificarea reglementărilor și reducerea birocrației pentru întreprinderi, stimulând astfel investițiile străine directe și dezvoltarea sectorului privat;

- Reforma în sectorul energetic - reducerea dependenței de sursele externe de energie, dezvoltarea surselor de energie regenerabilă și creșterea eficienței energetice pentru a se conforma obiectivelor climatice ale UE;

- Modernizarea infrastructurii - investiții în infrastructura de transport, comunicații și energie, cu sprijinul fondurilor europene, pentru a crește

competitivitatea economiei moldovenești.

8. Protecția drepturilor omului și statului de drept.

Aderarea la UE implică respectarea drepturilor omului și consolidarea statului de drept, ceea ce ar proteja drepturile cetățenilor și ar asigura un cadru juridic corect și transparent.

Din punct de vedere al participării la tranzacții economice internaționale, Uniunea Europeană reprezintă cel mai mare bloc comercial din lume. Ponderea exporturilor de produse și servicii ale comunității europene este cea mai mare din totalul mondial al acestora. La fel și piața europeană este cea care înregistrează cele mai mari importuri din peste 100 de țări.

Piața unică europeană, la temelia căreia stă liberul schimb între statele membre, care ocupă o poziție dominantă în cadrul circuitelor economice internaționale, reprezintă un avantaj economic incontestabil pentru orice țară care dorește un viitor prosper.

Concluzii:

Integrarea europeană reprezintă un **obiectiv strategic major** pentru Republica Moldova fiind esențial pentru viitorul țării, având în vedere beneficiile economice, politice și sociale pe care le poate aduce.

Experiența altor state, la fel raționamentele cugetate ne indică evident că aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană este un proces îndelungat, care mai poate dura zeci de ani. Chiar și așa, statutul actual al Republicii Moldova de țară candidată, pentru care s-au deschis negocierile de aderare ne oferă suficiente beneficii economice și de altă natură, care pot fi sesizate și de cei mai eurosceptici membri ai societății.

Aderarea Republicii Moldova la UE ar avea un impact pozitiv profund, încurajând adoptarea de reforme esențiale care să transforme țara într-un stat mai democratic, mai modern și mai competitiv. Implementarea acestor reforme ar contribui la stabilitatea politică, dezvoltarea economică durabilă și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Referințe bibliografice:

1. Chistruga B., Dodu-Gugea L., Economie mondială și integrare europeană, Chișinău, ASEM, 2016, 273 p.
2. Duhlicher Gr. INDEPENDENȚA ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA În: Vector European, Revistă științifico-practică Nr. 1/2023. P.75-78.
3. Gribincea A., Tăbăcaru L., Pencea D., Impactul dezvoltării economice asupra integrării europene, Conferința "Teoria și practica administrării publice" Chișinău, Moldova, 17 mai 2019, p. 226-231.
4. Dombrovski I., Burbulea R. Integrarea comercială a Republicii Moldova în spațiul european. În: International Conference „Perspectives and achievements within European Integration of Moldova, 01-02 October, 2021. These activities are part of the Jean MONNET project EUAGRO (610667-PPE-1-2019-1-MDEPPJMO-PROIECT), UASM, 2021. p. 36-41.
5. <https://statbank.statistica.md/> (vizitat 12.09.2024).